

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሒሩት መለስ

ታፈሰ ይርጋ

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- አዲስ መለዋወጫ እቃዎች አስመጪና አከፋፋይ አ.ማ - ጠ/ብስራት መኮንን ቀረቡ

ተጠሪ፡- አቶ ካሣሁን ከበደ ቀረቡ

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅን መሰረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ በተከሣሽ ድርጅት ከታህሳስ 1 ቀን 1979 ዓ.ም ጀምሮ እስከ የካቲት 15 ቀን 1999 ዓ.ም ድረስ ማገልገላቸውን፣ በመጨረሻ የነበረው የስራ መደብ ደረጃም ግምጃ ቤት ትራንዚት አምስት መሆኑን ከሕብረት ስምምነቱ ውጪ ዝውውር መፈፀሙንና የስራ ውሉም ያላግባብ መቋረጡን በመዘርዘር ዝውውሩ እንዲሻር ወደ ስራ እንዲመለሱም ይወስንላቸው ዘንድ በአሁኑ አመልካች ላይ መጋቢት 17 ቀን 1999 ዓ.ም የተፃፈ ክስ በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ስለመሰረቱ ነው፡፡ የአሁኑ አመልካችም በፍ/ቤቱ ጥሪ መሰረት ቀርቦ በሰጠው የመከላከያ መልስ ተጠሪ ከስራ የተሰናቡት ያለበቂ ምክንያት ከስራ ስለቀሩ በአዋጁና በህብረት ስምምነቱ መሰረት መሆኑን፣ ተጠሪ በደረሰባቸው አደጋ በጊዜአዊነት ደመወዝና የውሎ አበል እየተከፈላቸው በሕብረት ስምምነቱ መሰረት ተመድበው ሣሉ በአምቤተኛነት ለአምስት ተከታታይ የስራ ቀናት ከስራ መደባቸው ላይ ባለመገኘታቸው በገዛ ፈቃዳቸው ስራውን የለቀቁና የሄዱ መሆናቸውን በመዘርዘር ስንብቱ ባግባቡ ስለሆነ ክስ ውድቅ ሊሆን ይገባል በማለት ተከራክሯል፡፡ የስር ፍ/ቤትም የግራ ቀኙን ክርክርና ማስረጃ መርምሮ ከሣሽ ዝውውሩ አላግባብ ነው የሚል ተቃዋሚ ሲኖራቸው ክስ መመስረት ያለባቸው ወደ የተዛወሩበት ቦታ ሂደው ስራቸውን እየሰሩ መሆን አለበት እንጂ ስራቸውን አቋርጠው መሆን አልነበረበትም በሚል ምክንያት ከሣሽ ከስራ የተሰናቡት ባግባቡ ነው በማለት ወስኖአል፡፡ በዚህ ውሣኔ ተጠሪ ቅር በመሰኘት ይግባኛቸውን ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርበው ፍ/ቤቱ ግራ ቀኙን ካከራከረ በኋላ ሰራተኛው የተፈፀመበትን ዝውውር ሕገ ወጥ ነው የሚል ቅሬታ ካለው የግድ ወደ ተዛወረበት የስራ ቦታ በመሄድ ጥያቄውን ማቅረብ የለበትም፡፡ ዝውውሩም በህብረት ስምምነቱ መሰረት የተፈፀመ አይደለም፡፡ የሚሉትን ምክንያቶችን በመያዝ የስር ፍ/ቤትን ውሣኔ ሽሮ ተጠሪ የስድስት ወር ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሏቸው ወደ ስራ እንዲመለሱ ሲል ወስኗል፡፡ የሰበር አቤቱታው የቀረበው በዚህ ውሣኔ ባለመስማማት ለማስለወጥ ነው፡፡

የአመልካች ነ/ፈጅ ግንቦት 13 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፉት የሰበር አቤቱታ የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሣኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ያለባቸውን ምክንያቶች ዘርዘረው አቅርቦዋል፡፡ ይዘቱም በአጭሩ የይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት የህብረት ስምምነቱንና የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅን ድንጋጌዎች ባላገናዘበ መልኩ የስር ፍ/ቤትን ውሣኔን መሻሩንና ዝውውሩ ትክክል አይደለም የሚባል ቢሆን እንኳ ጉዳዩን የማየት ስልጣን ሳይኖረው ተመልክቶ መወሰኑ ያላግባብ ስለሆነ ውሣኔው ሊሻር ይገባል በማለት ዳኝነት መጠየቁን የሚያሳይ ነው፡፡ የሰበር አቤቱታው ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ ሊታይ ይገባል ተብሎ ተጠሪ ቀርበው ሐምሌ 17 ቀን 2000 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ መልሳቸውን የሰጡ ሲሆን የአመልካች ነ/ፍጅም በበኩላቸው መስከረም 27 ቀን 2001 ዓ.ም በተፃፈ ማመልከቻ የመልስ መልሳቸውን ሰጥተዋል፡፡

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለመልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኝ የጽሑፍ ክርክር የሰበር አቤቱታው ከቀረበበት ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናዘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት የስር ፍ/ቤትን ውሳኔ መሻሩ በአግባቡ መሆን ያለመሆኑ በጭብጥነት ሊታይ የሚገባው ሆኖ ተገኝቷል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው አመልካች የተጠሪን የስራ ውል ያቋረጠው ተጠሪ ወደተዛወሩበት ቦታ ሳይሔዱ ለአምስት ተከታታይ የስራ ቀናት መቅረታቸውን መሰረት በማድረግ መሆኑንና ተጠሪ በበኩላቸው የሚከራከሩት ወደተዛወሩበት ቦታ ያልሄዱት ዝውውሩ በስራ ላይ ያለውን የህብረት ስምምነት እና አዋጁን ያላገናዘበ በመሆኑ የዝውውር ደብዳቤው ከደረሰባቸው ጊዜ ጀምሮ ከስራ ቦታቸው ሳይቀሩ ቅሬታ እያሰሙ ባለበት ሁኔታ በስራ ላይ አልተገኘም በሚል ሕጋዊ ሽፋን የስራ ውል ማቋረጥ ሕገ ወጥ ድርጊት ነው በሚል መሆኑን ነው። እንግዲህ አመልካች ተጠሪን ከአዲስ አበባ ወደ ጉንደር አዛውሮ ተጠሪ የዝውውሩ ደብዳቤ ከተሰጣቸው በኋላ ወደ ተዛወሩበት ቦታ በመሄድ ስራ ሳይጀምሩ አምስት ተከታታይ የስራ ቀናት ያለፉባቸው፤ ለዚህም በቂ ምክንያት ብለው የሚከራከሩት የዝውውሩን ሕገ ወጥነት በመቃወም ቅሬታ በማሰማት ምላሹን እየተጠባበቁ የነበሩበትን ሁኔታ ነው። በመሆኑም ተጠሪ ወደ ተዛወሩበት ቦታ አለመሄዳቸውንና ለአምስት ተከታታይ የስራ ቀናት በስራ ላይ አለመገኘታቸውን በማመን የተከራከሩ መሆኑን መገንዘብ የሚቻል ነው።

በመሰረቱ በቂ ምክንያት ሳይኖረው በተከታታይ ለአምስት የስራ ቀናት በስራ ገበታው ያልተገኘ ሰራተኛን ማስጠንቀቂያ መስጠት ሳይሆን ከስራ እንዲያባርረው ለአሰሪው ሕጉ ፈቃድ የሰጠው መሆኑን የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/ለ/ ድንጋጌ ያስረዳል። ሰራተኛው የአሰሪውን አድራጎች ሊቃወመው የሚችለው ለመቅረቱ በቂ ምክንያት መኖሩን በማስረዳት ነው። ከስራ ለመቅረት በቂ ምክንያት ሊሰጥ የሚችሉት ሁኔታዎች ምን እንደሆኑ ግን ሕጉ አመልካች ወይም ዝርዝር ሁኔታዎች አላስቀመጠም። ሆኖም በቂ ምክንያት የሚለው ሐረግ መመዘኛቸው ሰራተኛው ከስራ ቦታው ሊገኝ በማይችልበት ደረጃ ላይ አድረሰውት ነበር ተብሎ ሊታመንበት የሚገባ ስለመሆኑ ከአዋጁ አጠቃላይ አላማና ከተጠቃሹ ድንጋጌ መንፈስ ለመገንዘብ አያዳግትም። በመሆኑም ከስራ የቀረ ሰራተኛ በቂ ምክንያት ኑሮት ቀርቷል ለመባል የሚቀርበው ማስረጃ ሰራተኛውን በስራ ቦታ ለመገኘት የሚያስችል መሰናክል የነበረ መሆኑን ሊያረጋግጥ ይገባል። ይህ ካልሆነ ግን ሰራተኛው በማይረባ ምክንያት ሁሉ ከስራ ገበታው ባለመገኘት በአሰሪው ምርትና ምርታማነት ላይ የራሱን አሉታዊ ተጽእኖ ማሳደሩ አይቀራ ነው።

እጃችን ወደ አለው ጉዳይ ስንመለስም ተጠሪ ከስራ ገበታቸው ያልተገኙበት ምክንያት የአመልካችን ዝውውር በመቃወም ቅሬታ አቅርበው ምላሽ እየተጠባበቁ ስለመሆኑ ከላይ ተገልጿል። አንድ ሰራተኛ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ መዛወር ደግሞ ሰራተኛው ወደ ተዛወረበት ቦታ በመሄድ በስራው ላይ ለመገኘት የሚያስችል መሰናክል ነው ተብሎ በበቂ ምክንያት መመዘኛ ስር የሚወድቅ አይደለም። ሰራተኛው በዝውውሩ ቅሬታ ካለውም ወደ ተዛወረበት ቦታ በመሄድና ስራውን በተገቢው መንገድ እያከናወነ ስልጣን ላለው አካል አቅርቦ ተገቢውን መፍትሔ ከመጠየቅ በስተቀር ከስራ ቦታው ሳይገኝ ቅሬታውን በማቅረቡ ብቻ ከስራ ገበታው በበቂ ምክንያት ቀርቷል ሊባል አይገባም። የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት በዚህ ረገድ የደረሰበት ድምዳሜ ተቀባይነት ከሌለው የመነሻ ሐሳብ የመነጨ ከመሆኑም በላይ በስራ-ነገር ስልጣኑም የሚወድቅ አይደለም።

ሲጠቃለልም ተጠሪ ለአምስት ተከታታይ የስራ ቀናት በስራ ገበታቸው አለመገኘታቸው እና ያቀረቡት ምክንያትም በቂ ነው ተብሎ የሚወሰድ አለመሆኑ በአግባቡ ተረጋግጦ እያለ የከፍተኛው ፍ/ቤት የስር ፍ/ቤትን ውሳኔ መሻሩ ተቀባይነት ባለው ምክንያት ሆኖ ስላላገኘው ውሳኔው የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1/ለ/ ስር የተመለከተውን ድንጋጌ ያላገናዘበ ነው በሚል ምክንያት መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው ሊባል የሚገባው ሆኖ አግኝተነዋል። በዚህም መሰረት የሚከተለው ተወስኗል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 58518 ሚያዝያ 13 ቀን 2000 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሸራጭ። ይፃፍ።
2. የፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 26458 ሐምሌ 18 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ውሣኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ፀንቷል።
3. ተጠሪ ዝውውሩን በመቃወም ቅሬታ በማቅረብ ምላሽ እየተጠበቁ የነበሩ መሆኑ ከስራ ለመቅረት በቂ ምክንያት ነው ተብሎ ሊወሰድ የማይገባ በመሆኑ ተጠሪ ለአምስት ተከታታይ የስራ ቀናት ከስራ ገበታቸው ቀርተዋል በማለት አመልካች የተጠሪን የስራ ውል ማቋረጡ በአግባቡ ነው ብለናል።
4. ወጪና ኪሣራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
5. መዝገቡ ያለቀለት ስለሆነ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ